

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึง สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะได้กล่าว
ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาระดับสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูผู้สอนกลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสงขลา ตามลักษณะของงาน

1.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1.2 การเขียนเอกสารหลักสูตร

1.1.2.1 การกำหนดจุดประสงค์

1.1.2.2 การเลือกและการจัดเนื้อหา

1.1.3 การจัดการเรียนการสอน

1.1.3.1 การวางแผนการสอน

1.1.3.2 การนำแผนการสอนไปใช้

1.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและ พื้นฐาน
อาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนในจังหวัดสงขลา ที่มีความแตกต่างกันในด้านขนาด
ของโรงเรียน การผ่านการฝึกอบรม ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มการงานและ พื้นฐานอาชีพ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเจตคติที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่ม การงานและพื้น
ฐานอาชีพ

1.3 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนในจังหวัดสงขลา

2. สมมติฐาน

2.1 ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสงขลา ที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพแตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสงขลา ที่ผ่านการฝึกอบรมกับที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นมีระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแตกต่างกัน

2.4 ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสงขลา ที่มีเจตคติแตกต่างกัน มีระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแตกต่างกัน

3. วิธีการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาจำนวน 218 คน จากโรงเรียน 218 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการสอน การผ่านการฝึกอบรม และเจตคติของครูผู้สอน ซึ่งลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ระดับสภาพการปฏิบัติของครูผู้สอนในการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะงาน ดังนี้

ลักษณะงานที่ 1	การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	มี 12 ข้อ
ลักษณะงานที่ 2	การเขียนเอกสารหลักสูตร	
	2.1 การกำหนดจุดประสงค์	มี 6 ข้อ
	2.2 การเลือกและจัดเนื้อหา	มี 8 ข้อ
ลักษณะงานที่ 3		
	3.1 การวางแผนการสอน	มี 15 ข้อ
	3.2 การนำแผนการสอนไปใช้	มี 12 ข้อ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการโดยขอหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือให้ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามและรวบรวมส่งคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่าง ๆ ภายใน 20 วัน แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 218 ฉบับ ได้รับคืนมา 218 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.4.1 หาค่าความถี่ และค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปร

3.4.2 หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นรายลักษณะงาน และโดยภาพรวม และแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

3.4.3 หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของแต่ละลักษณะงานในแต่ละตัวแปรและแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

3.4.4 หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นรายประเด็น และรายลักษณะงาน และแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

3.4.5 ทดสอบสมมติฐาน เมื่อเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่ม
 , การงานและพื้นฐานอาชีพตามสมมติฐาน โดยหาค่าการทดสอบที (t - test) และหาค่า
 ทดสอบ (F - test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม

3.4.6 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ หลังจากพบความแตกต่าง
 ระหว่างค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยวิธีการของเซฟเฟ

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในนี้ สรุปประเด็นสำคัญไว้ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปรากฏ
 ว่า สภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ของครูผู้สอนโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงานพบว่า
 ลักษณะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมีสภาพการพัฒนายู่ในระดับน้อย นอกนั้นทุก
 ลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ผลการศึกษาระดับสภาพการพัฒนาลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอน ในแต่ละลักษณะงานของแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

4.2.1 ลักษณะงานที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยภาพรวม มีสภาพการพัฒนา
 อยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ปฏิบัติน้อย 12 ประเด็น
 ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 5 อันดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลตามความต้องการ
 ของท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถาม นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดเป็นจุดพัฒนาลักสูตร
 ร่วมกับท้องถิ่น จัดทำข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ รวบรวมรายชื่อวิทยากรในท้องถิ่น และ
 สืบจรรยาไ้ของประชากรในท้องถิ่น

4.2.2 ลักษณะงานที่ 2 การเขียนเอกสารลักสูตร

4.2.2.1 การกำหนดจุดประสงค์ โดยภาพรวม มีสภาพการพัฒนายู่ในระดับ
 ปานกลางแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง

4.2.2.2 การเลือกและการจัดเนื้อหา โดยภาพรวมมีสภาพการพัฒนายู่ใน
 ระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 2
 อันดับแรก คือ การจัดทำคำอธิบายกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในลักษณะหัวข้อหรือความ

คิดรวบยอด และจัดทำโครงสร้างของเนื้อหาในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ นอกนั้นทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง

4.2.3 การจัดการเรียนการสอน

4.2.3.1 การวางแผนการสอน โดยภาพรวมมีสภาพการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 6 ประเด็น และประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 8 ประเด็น ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 5 อันดับแรก คือ การทำกำหนดการสอนเตรียมไว้เป็นรายภาค/รายปี เตรียมแผนการสอนให้สอดคล้องกับกำหนดการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ก่อนสอน กำหนดจุดประสงค์ปลายทางในแต่ละแผนการสอนชัดเจน เตรียมกิจกรรมให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น และวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรเพื่อวางแผนการสอน

4.2.3.2 การนำแผนการสอนไปใช้ โดยภาพรวม มีสภาพการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ บันทึกผลหลังสอน

4.3 ผลการศึกษา สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่แยกตามขนาดโรงเรียน การผ่านการฝึกอบรมประสบการณ์ในการสอนและเจตคติที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปรากฏว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนทุกขนาด ครูผู้สอนที่ผ่านการ อบรมและงานการฝึกอบรม ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเป็นช่วงปี และครูผู้สอนที่มีเจตคติเห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ มีสภาพการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูผู้สอนที่มีเจตคติไม่เห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพนั้น มีสภาพการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงาน พบว่า ครูผู้สอนตามตัวแปรทุกตัวมีสภาพการพัฒนาสูงสุด 1 อันดับเหมือนกัน คือ ลักษณะงานที่ 3 การจัดการเรียนการสอน

4.4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและ พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนที่แยกตามขนาดโรงเรียนการผ่านการฝึกอบรม ประเจตคติที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ตามสมมติฐานข้อที่ 2 ปรากฏผลดังต่อไปนี้

4.4.1 ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมและทุกลักษณะงาน ไม่แตกต่างกัน

4.4.2 ครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรมกับครูผู้สอนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมและทุกลักษณะงาน ไม่แตกต่างกัน

4.4.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพต่างกัน มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายลักษณะงาน พบว่า ครูผู้สอนมีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกลักษณะงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

4.4.4 ครูผู้สอนที่มีเจตคติต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพต่างกัน มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายลักษณะงานพบว่าครูผู้สอนมีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันทุกลักษณะงาน ยกเว้นลักษณะงานที่ 2 การเขียนเอกสารหลักสูตร เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย มีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับนี้ โดย มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์เป็นผู้จัดทำสื่ออบรมครูผู้สอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : คำนำ) โดยจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนขึ้นปีการศึกษาละ 1 ชั้นเรียน ต่อเนื่องกันมาทุกปี และได้กำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นเรื่องหนึ่งในหลักสูตรการอบรมด้วย นอกจากนี้กรมวิชาการ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ส่งเสริมสนับสนุนโดยการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแจกจ่ายให้กับโรงเรียนอย่างทั่วถึง และยังมีการเผยแพร่ ความรู้จากสิ่งตีพิมพ์ วารสารทางการศึกษา บทความทางวิชาการจากนักวิชาการ นักพัฒนาหลักสูตร มากมายเพื่อให้ครูผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้า เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นสิ่งจูงใจ ซึ่งเป็นเสมือนเป้าหมายของงานที่ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพควรปฏิบัติ แม้ว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยตรงก็ตาม ด้วยสาเหตุดังกล่าว น่าจะมีผลสำคัญส่งผลให้ครูผู้สอนมีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ และคณะ (2533 : 25 - 27) ว่าการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติของบุคคลจะช่วยให้การปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับนิคม พรหมชัย (2529 : 12) อ่างใน อ่างรุ่ง เหมรา, 2529 : 17) ให้แนวคิดว่า หากผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผลที่เกิดขึ้นคือ การเพิ่มความสนใจในงานมีมากขึ้น การเพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมากขึ้นและเพิ่มผลงานในการผลิตสูงยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยนี้ พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอน โดยรวมมีสภาพการพัฒนาเป็นรายลักษณะงานเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลักษณะงานที่ 3 การจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการวางแผนการสอน และการนำแผนการสอนไปใช้ ลักษณะงานที่ 2 การเขียนเอกสารหลักสูตร เกี่ยวกับการคัดเลือกและจัดเนื้อหา และการกำหนดจุดประสงค์ และลักษณะงาน ที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งนี้ กรมวิชาการได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไม่สามารถประมวลรายละเอียดของความรู้ สภาพเศรษฐกิจ สังคมสภาพแวดล้อม สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้หมด จึงให้โอกาสท้องถิ่น หมายถึง โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม คือ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่นขึ้นใช้ได้ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ที่จะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบคร้ว และสังคมตลอดทั้งส่งเสริมความถนัด ความสามารถพิเศษ และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น ครูผู้สอนจึงถือว่างานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงที่ต้องตระหนัก และให้ความสำคัญดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130) กล่าวถึง บทบาทในการใช้หลักสูตรของครูว่า “ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้” เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหลักสูตรทุกครั้ง จึงต้องที่การอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และการที่ครูจะสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรนั้นครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิดที่ก้าวหน้า ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ สามารถใช้วิจารณญาณในการวางแผนการสอนและดำเนินการสอนให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้เรียนได้ ครูผู้สอนจึงได้พยายามศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเข้ารับการอบรมที่หน่วยงานจัดขึ้น และแม้ว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่ได้เข้ารับการอบรมโดยตรง แต่มีความสนใจ มีความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารวิชาการ ผู้มีความรู้ ผู้มีประสบการณ์ ด้วยหลักการดังกล่าว น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญ ส่งผลให้ครูผู้สอน มีสภาพการพัฒนาลักษณะงานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวางแผนการสอน และการนำแผนการสอนไปใช้สูงกว่าลักษณะงานอื่นๆ แต่เนื่องจากครูผู้สอนมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เพราะมีชั่วโมง

สอนมาก มีภาระกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน ประกอบกับขาดการชี้แนะและขาดการสนับสนุนที่เป็นระบบทำให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานนี้ได้ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งฟ้า หิรัญวงศ์ (2535 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หมวดงานเลือกชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ร้อยละ 52.80 มีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับที่ยังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะด้านการศึกษาหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ การปรับรายละเอียดของเนื้อหา และการจัดทำรายวิชาใหม่ ส่วนการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน มีความรู้ในระดับปานกลาง สมพิศ วงษ์แหยม (2534 : บทคัดย่อ) พบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคล และนำมาใช้ในกิจกรรมและพื้นฐานอาชีพ และ เอนก ชาร์งยี (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าการนำบุคคลมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ เชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ ส่วน ศิริชัย อนันตผล (2534 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดเอกสารที่เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และยังขาดวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากคณะครูและผู้บริหาร โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญในกลุ่มประสบการณ์นี้เท่าที่ควร และยังใช้แหล่งวิทยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นน้อยมาก นอกจากนี้ เย็นใจ มังคะดานะรา (2533 : 162) ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมักจะสนใจงานอื่น ๆ ที่มองเห็นชัดและมีผลงานเชิงประจักษ์หรืองานที่เกี่ยวกับตนเอง และราชการที่มีผลกระทบต่อตนเอง ค่องาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น งานบริหารบุคคล งานที่ให้ดูแลให้โทษ งานธุรการและการเงิน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาด้านอาคารสถานที่มากกว่าให้การสนับสนุนด้านการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์พิศ พานิล (2528 : 153) ว่าผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง

ลักษณะงานที่มีการปฏิบัติอยู่ในลำดับถัดมา คือ ลักษณะงานที่ 2 การเขียนหลักสูตร เกี่ยวกับการเลือกและการจัดเนื้อหา และการกำหนดจุดประสงค์เป็นการกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และสิ่งที่จะให้นักเรียนเรียน ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบกับการพิจารณาคำอธิบายหลักสูตร เพื่อนำไปวางแผนในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่กานดา ณ ถลาง กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนเปรียบเสมือนกุญแจไขไปสู่วิธีสอน และการเตรียมการสอนของครู ครูจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายให้แจ่มชัดที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตามหลักสูตร (กานดา ณ ถลาง 2519 : 20) แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะไม่ปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนไม่ทำแผนการสอนเอง เพราะไม่มีเวลา เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก และมีงานธุรการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายมากด้วย และส่วนหนึ่งมีความคิดว่าไม่จำเป็นต้องทำแผนการสอน หรือเขียนเป็นเอกสารหลักสูตร ก็สอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของภาวิตา หาญวัฒนกุล (2530 : บทคัดย่อ) ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ใช้แผนการสอนน้อย มักจะใช้ประสบการณ์เฉพาะตัว ส่วนใหญ่ใช้โครงการสอนเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเวลา และเนื้อหา และเลือกใช้คู่มือหลักสูตรมากกว่าหลักสูตรแม่บท และแนวการใช้หลักสูตร อินทรี บัวสมบุรณ์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า การจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร โดยไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนการจัดทำ และไม่ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร กำหนดแต่เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนลักษณะงานที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ลักษณะงานที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นขั้นตอนที่ 1 ของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่ครูผู้สอนต้องจัดทำ เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในท้องถิ่นของตน ตลอดจนนำทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้การศึกษามีผลต่อการพัฒนาชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นอย่างแท้จริง สิ่งแรกที่ครูผู้สอนต้องมี คือ ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น สภาพของโรงเรียน สภาพของนักเรียนและผู้ปกครองว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลนำมากำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะต้องปรับปรุงเพิ่มเติม หรือสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ครูผู้สอนมีสภาพการพัฒนาลักษณะงานนี้น้อย ทั้งนี้ อาจจะไม่เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นคุ้นชินกับชุมชนเป็นอย่างดี จึงไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์อีกให้เป็นความยุ่งยากและเสียเวลา แต่ในอีกแง่หนึ่ง อาจจะเป็นเพราะครูผู้สอนขาดความรู้ในขั้นตอนนี้ จึงมีสภาพการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย และจากสรุปผลการเสนอแนะสภาพการ

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูผู้สอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอแนะให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บ และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย อนันตผล (2534 : บทคัดย่อ) พบว่า ด้านการศึกษา สํารวจรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอของท้องถิ่น มีการเสนอแนะและสนับสนุนให้สำรวจสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น โดยวิธีศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ ชุ่ม สรไกร (2537 : 110 - 111) พบว่า การจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำข้อมูลพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่น การจัดทำข้อมูลพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น และการจัดทำข้อมูลพื้นฐานวิชาการท้องถิ่น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และกรมวิชาการ (2536 : 44) พบว่า ในการปฏิบัติงานหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับมาก จุดที่ปฏิบัติได้น้อย คือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานให้ข้อมูลครอบคลุมสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

โดยสรุป หากผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอนได้ให้คำแนะนำ และดูแลให้ครูผู้สอนรู้จักวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแม่บท มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นระดับชั้นเรียนได้เขียนเอกสารหลักสูตรขึ้น โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ เลือกและจัดเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อนำไปวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ก็น่าจะส่งผลต่อระบบการจัด เก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานได้เป็นอย่างดี

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของครูผู้สอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและทุก ๆ ลักษณะงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใดมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนางานวิชาการเหมือนกัน คือ เน้นคุณภาพการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้เกณฑ์การประเมินเกณฑ์เดียวกัน ครูทุกคนมีสิทธิได้รับการพิจารณาหากปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และอีกประการหนึ่งคือ ครูได้รับการ

กระตุ้นช่วยทำให้เกิดความกระตือรือร้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการประกวดครูดีเด่น ด้านการสอน เพื่อรับรางวัลหรือเกียรติบัตรในระดับต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูต้องการจะพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามคุณลักษณะของครูดีเด่น แม้ว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก่อนสอนโดยตรง เพียงแต่ได้รับทราบหลักการในภาพรวม จากการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เท่านั้น ประกอบกับครูมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา, 2539 : 1) จึงทำให้พื้นฐานความรู้ในเรื่องหลักสูตรและการพัฒนาท้องถิ่นมาพอสมควร และนอกจากนี้ทุกโรงเรียนยังได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมือนกัน เป็นระยะ ๆ ทำให้ครูผู้สอนได้ศึกษา และทำความเข้าใจ ใช้ประกอบการปฏิบัติงานที่เหมือน ๆ กัน และนอกจากนี้ น่าจะเป็นเพราะนโยบายปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ทุกโรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ครูจึงต้องพัฒนาด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดการเรียนการสอนด้วย จากเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ขนาดโรงเรียนจึงไม่น่าจะเป็นตัวแปร ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณิต ถักนาศิริโรจน์ (2536 : 137) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปรีดา สุวรรณมณี (2536 : 97) พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการใช้ระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน พงศ์รัตน์ จุลนวล (2533 : 98) พบว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้ง 9 องค์ประกอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นิศากร ทองคำ (2536 : 169) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีห้องเรียนต่ำกว่า 12 ห้องเรียน กับตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีความต้องการนิเทศการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน สุรัตน์ชัย ชัยมีเขียว (2530 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศศึกษาด้าน

หลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ สวรงค์ ชุกกลิ่น (2533 : 88) พบว่าระดับ ขวัญและกำลังใจของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดย ส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับได้ให้การสนับสนุนเอกสารเสริม ความรู้ งบประมาณ และมีการนิเทศช่วยเหลือที่ต่อเนื่อง ให้โอกาสในการพัฒนาบุคลากร อย่างเท่าเทียมกันและเหมือน ๆ กัน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันก็น่าจะเป็นส่วนช่วยให้การ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไม่แตกต่างกันได้

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม กับครูผู้สอนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม โดยรวมและทุก ๆ ลักษณะงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ใน ข้อที่ 2 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการฝึกอบรมจะทำให้คนได้วิธีและกระบวนการทำงาน ตลอดจนพัฒนาความคิดจากเดิมและทำให้มีคุณสมบัติ มีลักษณะที่พึงประสงค์ แต่การฝึกอบรมครูผู้สอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ไม่ได้คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมตรงตามกลุ่มประสบการณ์ที่สอน และการฝึกอบรมให้ความสำคัญในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นน้อย ให้ความรู้ไม่ชัดเจน ขาดจุดเน้นทำให้ครูส่วนใหญ่ขาดความ สนใจ และขาดแรงจูงใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้สภาพ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรมกับครูผู้สอนที่ไม่ผ่านการ ฝึกอบรมไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์กร ชำนาญเวช (2536 : 139) ซึ่งได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ประถมศึกษา ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 2 พบว่า ครูที่ผ่านการฝึกอบรม และไม่ผ่านการฝึกอบรม มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนทั้งโดย ส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน พิรัช ศรีใส (2534 : 85 - 86) พบว่า ประสบการณ์ในการสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ และการอบรมเพิ่มเติมในการสอน วิชาการงานและพื้นฐานอาชีพของครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรินทร์ ศรีศิริ (2515 : 3 - 9) ที่กล่าวว่า

ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูหรือผู้ที่เป็นครูต้องทำตัวเป็นพหูสูตร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำการสอนได้ดี สอนตามหลักสูตรได้ และมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี จึงทำให้มีปัญหาการเรียนการสอนไม่แตกต่างไปจากครูที่ผ่านการฝึกอบรม

โดยสรุป หากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ได้จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่เน้นประสิทธิภาพ และสร้างแรงจูงใจให้ครูผู้สอนประสบความสำเร็จในแต่ละระดับชั้น มีการเผยแพร่ผลงานอย่างทั่วถึงทุกอำเภอ ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนเป็นอย่างดี

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มครูงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอน ที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ในข้อที่ 3 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากเป็นผู้มีความสามารถและทักษะด้านเทคนิคการสอน วิธีสอน หลักการสอน จิตวิทยาการสอน ความรู้ด้านเนื้อหา และมืองค์ประกอบที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้มาก ดังนั้น ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่า 11 ปี ซึ่งเป็นครูที่ทำการสอนมานาน มีความชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกเนื้อหาหลักสูตร และเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย มีการเตรียมการสอน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี จึงมีประสิทธิผลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ดีกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัช ชูสูงเนิน (2527 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูที่ทำการสอนมาเป็นเวลานานจะมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานมากกว่า มีวิธีการในการปฏิบัติงานได้ดีกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ สมนึก จันทร์แดง (2536 : 121 - 122) พบว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ อำนวย ชมศรีสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2527 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนการสอนต่างกัน และมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ต่างกันไปด้วย

โดยสรุป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน โดยมีศึกษานิเทศก์อำเภอ หรือจังหวัดเป็นผู้ประสานงานคอยให้ความช่วยเหลือ และให้โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน เช่น เป็นวิทยากรร่วมกันในระดับต่าง ๆ หรือเป็นคณะทำงาน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความความต้องการที่จะศึกษา ค้นคว้า สามารถรับเอา วิทยาการสมัยใหม่มาช่วยเหลือเพื่อนครูให้ทำงานได้เหมือน ๆ กัน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

5. ผลการเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอนที่มีเจตคติต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ในข้อ 4 ครูผู้สอนที่มีเจตคติเห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากกว่าครูผู้สอนที่มีเจตคติไม่เห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกลักษณะงาน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะเจตคติเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรืออารมณ์ และการตอบสนอง โดยปกติบุคคลมักจะแสดงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับเจตคติ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534 :) ดังนั้น การมีเจตคติที่เห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จะส่งผลให้ครูมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น มีความตั้งใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและเป็นคนเปิดใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองทุกด้าน การฝึกอบรม ก็เป็นแรงจูงใจที่สามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สำคัญ ประการหนึ่ง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ด้วยดังที่ สมสมัย พิทักษ์ (2531 : 4) กล่าวถึงความสำคัญของเจตคติต่อประสิทธิภาพการสอนของครูไว้ว่า การเป็นครูนั้นขึ้นอยู่กับเจตคติของครูเป็นสำคัญ เพราะถึงแม้ครูจะมีความรู้ดีสักเพียงใดแต่ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพและนักเรียนแล้วก็ยอมทำหน้าที่ของตนได้ไม่ดีเท่ากับครูที่มีเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2516 : 115) กล่าวถึงความสำคัญของเจตคติครูไว้ว่า อุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การมีเจตคติที่ไม่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและต่อนักเรียนแล้ว ทำให้ครูมีความ พึงพอใจและ

ประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้น ครูที่มีประสิทธิภาพควรมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และนักเรียน และนอกจากนี้ แลนเจนบัค (Langenbach, 1972 : 35 - 38) พบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีเจตคติที่ดีต่อการใช้และการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสูงกว่า ครูที่ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ระดับการศึกษาและประสบการณ์หรือการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรจะมีเจตคติทางบวกต่อการใช้และการวางแผนพัฒนาหลักสูตรมากกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ผลงานนี้สนับสนุนงานวิจัยของ โจฮันเซน (Johansen, 1967 : 82) พบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรเป็นผู้ส่งเสริมและนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้ดีกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วม ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของครูว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วอล์คเกอร์ (อ้างใน เบญจา ไชยภักดี, 2536 : 26) กล่าวว่า จากการเปรียบเทียบเจตคติของกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในกลุ่มอาชีพครูน้อย คือกลุ่มครูฝึกหัด และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในอาชีพครูมาก คือครูประจำการ พบว่า ครูกลุ่มหลังมีเจตคติด้านต่าง ๆ ต่ออาชีพสูงกว่ากลุ่มแรกอย่างมีนัยสำคัญ และ กุณจิ (อ้างในปราณี เม็ชมงคล, 2533 : 77) พบว่า ครูหลายคน que เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาหลักสูตรพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลง ให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันและเต็มใจไม่ขัดขวางต่อการเปลี่ยนแปลง ความใกล้ชิดระหว่างสถานที่กับบุคคล และความสนิทสนมระหว่างผู้บริหารกับครู มีบทบาทมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ดำเนินการไปอย่างราบรื่น การปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ และประสบความสำเร็จจากความร่วมมือของครู

โดยสรุป หากผู้บริหารการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนครูผู้สอนอย่างทั่วถึง โดยให้ความรู้และให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจโดยประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงาน และให้รางวัลตามโอกาส น่าจะส่งผลให้ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงเจตคติเป็นผู้ที่มุ่งมั่นกระตือรือร้น และมีความตั้งใจที่จะพัฒนางานและพัฒนาตนเองทุกด้าน ขอมริบและเห็นด้วยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้

6. ผลการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ครูผู้สอนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บและวิเคราะห์ ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เสนอแนะให้มีการประชุม, อบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียน ในการสำรวจ จัดเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

6.2 การเขียนเอกสารหลักสูตร ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ พัฒนาหลักสูตร

6.2.1 การกำหนดจุดประสงค์ เสนอแนะให้มีการประชุมคณะครู กรรมการ โรงเรียน วิเคราะห์หลักสูตรก่อนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทำความเข้าใจกับการเขียนจุด ประสงค์หลักสูตรท้องถิ่น

6.2.2 การเลือกและการจัดเนื้อหา เสนอแนะให้โรงเรียนเลือกสอนเรื่องที่เหมาะ กับสภาพของโรงเรียน

6.3 การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำแผนการสอนเองและขาด งบประมาณในการจ้างวิทยากร ขาดวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็น

6.3.1 การวางแผนการสอน เสนอแนะให้มีการวางแผนการสอนล่วงหน้าเป็นราย ภาคเรียน/รายปี

6.3.2 การนำแผนการสอนไปใช้ เสนอแนะให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติ จริงมากที่สุด ให้ประเมินผลการสอนจากความสำเร็จของงานนักเรียน ให้ได้รับการสนับสนุน และความช่วยเหลือในด้านงบประมาณจ้างวิทยากร และซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ให้มีการ สัมมนาและปรับปรุงแผนการสอนร่วมกัน และให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการค้นพบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลางนั้น เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตร

ท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนแนวคิด แนวปฏิบัติในการพัฒนางานแก่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ โรงเรียนและครูผู้สอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และเชื่อว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่ต่อเนื่อง และสามารถทำได้อย่างทั่วถึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากการค้นพบว่าครูผู้สอน มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในลักษณะงานที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ประเด็นที่ปฏิบัติน้อย 12 ประเด็น ประเด็นที่ปฏิบัติน้อย 5 อันดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลตามความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสอบถาม นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดเป็นจุดพัฒนาหลักสูตรร่วมกับท้องถิ่น จัดทำข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ รวบรวมรายชื่อวิทยากรในท้องถิ่น และสำรวจรายได้ของประชากรในท้องถิ่น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ และสามารถนำมาปฏิบัติจริงได้

1.3 จากการค้นพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่างกันในทุกลักษณะงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการช่วยเหลือครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการบริหาร ให้การสนับสนุนงบประมาณ สื่อ/อุปกรณ์ ข้อมูลข่าวสาร เอกสารศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม หรือศึกษาต่อ และใช้กระบวนการนิเทศ โดยจัดประชุมปฏิบัติการ ประชุมสัมมนา ศึกษา ดูงาน รวมกลุ่มกันปฏิบัติงานและทำวิจัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.4 จากการค้นพบว่า ครูผู้สอนมีเจตคติต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพที่ต่างกันมีสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่างกันทุกลักษณะงาน ยกเว้นลักษณะงานที่ 2 การเขียนเอกสารหลักสูตร เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการนิเทศให้การเสริมแรงใน รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาหลักสูตรซึ่งจะเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในลักษณะนี้หรือที่คล้ายคลึงกับการวิจัยนี้ในจังหวัด หรือสังกัดอื่น เช่น เทศบาล กรมสามัญศึกษา อาชีวศึกษา เพื่อปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นให้สอดคล้องกันทุกระดับชั้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ตัวแปรอื่น ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ความร่วมมือของชุมชน เจตคติของผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อเป็นการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจะได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขที่ตรงประเด็น ประเด็น

2.3 ควรศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิจัยที่ตรงกับการปฏิบัติตามสภาพที่แท้จริงของครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยต้องไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีหลาย ๆ วิธี โดยเฉพาะการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจสภาพปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การเขียนเอกสารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันได้ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษารูปแบบ สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนได้เหมาะสม